

Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinta ja tietojenkäsittely Suomessa ja muualla

Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinta ja tietojenkäsittely on kansainvälinen ja monitieteinen aihealue, jossa kehitetään ja tutkitaan menetelmiä ja järjestelmiä sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen käsittelyssä ja hallinnassa sekä yhä enemmän myös yksilöiden henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Viime aikoina julkisuudessa palstatilaa ovat saaneet perinnejärjestelmien käytettävyysongelmat kuten myös uusien järjestelmien pilviä hipovat hinta-arviot. Tiedonhallinnan ja tietotekniikan päivittäin toimivat ja käyttäjiä palvelevat perusratkaisut eivät kerää vastaavalla tavalla palstamillimetrejä julkisuudessa, kuten ei myöskään tutkimus- ja kehitystyö, jota lukuisissa organisaatioissa ja projekteissa tehdään päivittäin pohjaksi tulevaisuuden ratkaisuille.

Tutkimukseen perustuva riippumaton tieto on keskeinen menestystekijä entistä paremmin asiakkaiden ja palvelujärjestelmän tarpeita palvelevien ratkaisujen kehittämisessä. Vaikka monet tietojenkäsittelyn ja lääketieteen osa-alueet ovat kansainvälisesti yhdenmukaisia, vaatii asiakkaiden ja ammattilaisten tarpeita vastaavien ratkaisujen määrittely, kehittäminen ja käyttöönotto aina kykyä huomioida paikalliset ja kansalliset erityispiirteet niin lainsäädännön, palvelujärjestelmän kuin toimintatapojenkin osalta. Monilla osa-alueilla kuten teknologian arvioinnissa, henkilökohtaisen ja ympäristöön sulautuvan teknologian integroinnissa asiakaspalveluihin ja henkilökohtaiseen hyvinvointiin, sosiaalialan tiedonhallinnassa sekä palvelujen ja järjestelmien yhteensovittamisessa on suomalainen tutkimus- ja kehitystyö hyvää kansainvälistä tasoa. Toisilla osa-alueilla kuten lääketieteellisen tutkimuksen tietoteknisessä tukemisessa tai biologisen ja hoitotiedon yhdistämisessä (translational medical informatics) on Suomessa vähemmän julkaisujen kautta näkyvää tutkimustyötä. Tutkimuksessa ja sen rahoituksessa tulisi tukea vahvuusalueiden edelleen kehittämistä ja varmistaa, että tärkeillä uusilla alueilla ei jäädä jälkeen kansainvälisestä kehityksestä. Tämä edellyttää rahoittajayhteistyötä sekä kykyä ja rohkeutta katsoa hyvinvoinnin kehityslinjoja riittävän pitkäjänteisesti ja monitieteisesti.

Vuonna 2013 Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja tietojenkäsittelyn 16. tutkimuspäivillä (SoTeTiTe) ja tässä FinJeHeW-lehden erikoisnumerossa esitellään edustava läpileikkaus alan tutkimustuloksia sekä ajankohtaisia keynote-aiheita. Vaikka tieteellinen tieto on kansainvälistä, on tutkimustulosten julkaiseminen myös kotimaassa ensiarvoisen tärkeää. Internetissä tapahtuvan avoimen julkaisemisen aikakaudella tämä ei estä myöskään kansainvälisen yleisön tavoittamista, minkä osaltaan osoittaa myös se, että noin kolmannes tutkimuspäivien artikkeleista vuonna 2013 on englanninkielisiä.

Tutkimuspäivien arviointiprosessi toteutettiin kaksoissokkomenetelmällä, jossa arvioijilla ei ole suoraa tietoa artikkelien kirjoittajista eikä kirjoittajilla siitä, keitä arvioijat ovat. Kukin artikkeli sai vähintään kahdelta arvioijalta vapaamuotoisen sanallisen palautteen lisäksi pisteytykset 11-kohtaisessa arvioinnissa. Lisäksi arvioijilta pyydettiin kannanottoja siihen, sopsisiko paperi esitettäväksi myös Terveydenhuollon atk-päivien yleisöä kokoavassa sessiossa. Paras kolmannes artikkeleista valittiin pistemäärien perusteella ehdokkaaksi parhaan paperin valinnassa, ja nämä paperit arvioitiin kahden muun arvioijan toimesta. Tutkimuspäivien paras paperi valittiin näin neljän arvioijan yhteispistemäärien perusteella. Artikkelikäsikirjoitusten arvioijina toimivat allekirjoittaneiden lisäksi Pirkko Nykänen, Kauko Hartikainen, Pia Järvinen-Hiekkänen, Hannele Hyppönen, Ritva Karjalainen-Jurvelin, Maarit Laaksonen, joille kaikille kuuluvat kiitokset panostuksesta tutkimuspäivien ohjelmaan ja tämän FinJeHeW-numeron laatuun. Vuonna 2013 SoTeTiTe-tutkimuspäivien parhaaksi paperiksi valittiin "Sosiaalihuollon asiakastietomalli", kirjoittajina Erja Ailio ja Jarmo Kärki.

Juha Mykkänen
vastaava toimittaja

Kristiina Häyrinen
päätoimittaja